

Literatura

- CHLUPÁČ, I. (1955): Stratigraphical study of the oldest Devonian beds of the Barrandian. – Sbor. Ústř. Úst. geol., Odd. geol., 21, 91–224. Praha.
- (1983): Trilobite assemblages in the Devonian of the Barrandian area and their relations to palaeoenvironments. – Geologica et Palaeont. 17, 45–73. Marburg.
 - (1994): Assemblages of phyllocard crustaceans in the Siluriana and Devonian of Bohemia and their analogues. – Geologica et Palaeont., 28, 1–25. Marburg.
- FOLK, R. L. (1959): Practical petrographic classification of limestones. – Bull. Amer. Assoc. petrol. Geol., 43, 1–38. Tulsa.
- HLADIL, J. (1997): Lower Devonian open-sea elevation of Koněprusy: Evolution of reef facies. Field Trip Book, UNESCO-IGCP Project 335 "Biotic Recoveries from Mass Extinctions". – Final Conference, 31–36. Praha.
- HORNÝ, R. (1994): Review of the Lower Devonian (Pragian) Gastropoda and Tergomya in the Barrandian (Bohemia) and their assemblage. – Acta Univ. Carol., 1992, 5–22. Praha.
- MANDA, Š. (2001): Some new or little known cephalopods from the Lower Devonian Pragian carbonate shelf (Prague Basin, Bohemia) with remarks on Lochkovian and Pragian cephalopod evolution. – J. Czech Geol. Soc., 46, 3–4, 269–286. Praha.
- KOŠAN, P. (2002): New representatives of *Radioscutellum* and *Cornuscutellum* (Trilobita) from the Pragian of the Barrandian area (Lower Devonian, Czech Republic). – Bull. Czech geol. Surv., 77, 1, 45–53. Praha.
- MAY, A. – HLADIL, J. (1997): Early Devonian stromatoporoids from Koněprusy (Pragian Stage). – Zpr. Geol. Výzk. v Roce 1997, 94–97.
- ŠNAJDR, M. (1960): Studie o čeledi Scutellidae (Trilobita). – Rozpr. Ústř. Úst. geol., 26, 1–263. Praha.
- SUZUKI, Y. – BERGSTRÖM, J. (1999): Trilobite taphonomy and ecology in Upper Ordovician Carbonate buildups in Dalarna, Sweden. – Lethaia, 32, 159–172. Oslo.

Fotografie jsou v příloze V

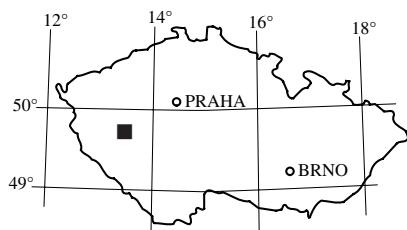
PLZEŇSKÁ ČÍLINA U EJPOVIC, LOKALITA NOVÉHO SPOLEČENSTVA S CILINELLA SVOBODAI (HAVLÍČEK, 1951) (BRACHIOPODA) V ŘEVNICKÝCH KŘEMENCÍCH LIBEŇSKÉHO SOUVRSTVÍ

Plzeňská Čílina Hill near Ejpovice, locality a new Community with *Cilinella svobodai* (Havlíček, 1951) (Brachiopoda) in the Řevnice Quartzites of the Libeň Formation

JOSEF K. MORAVEC

Prehistoric World Images dislok. prac., Srby 56, 335 01 Nepomuk 1

(12-33 Plzeň)

Key words: *Cilinella* Community, Řevnice Quartzites, biostratigraphy, Prague Basin

Abstract: The shallow-water benthic fauna from the Plzeňská Čílina Hill is assigned here to the *Cilinella svobodai* Community: this is confined to the yellow sandstone layer (cf. BOUČEK 1940).

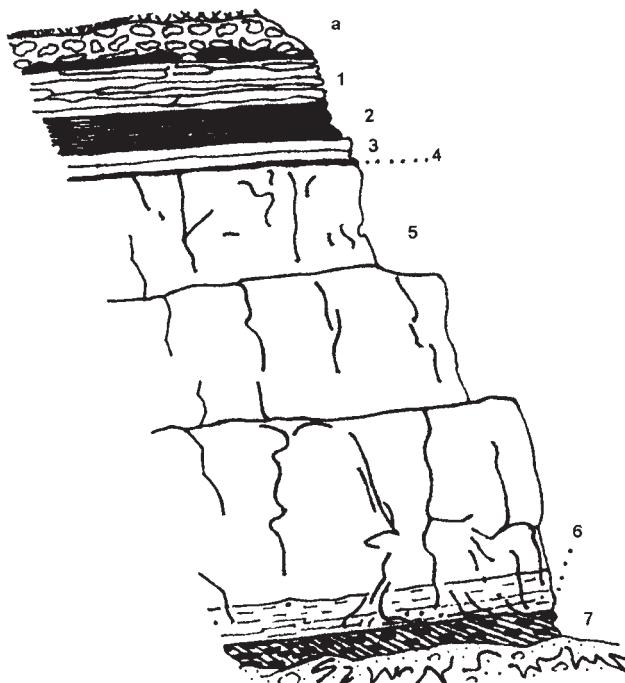
Z báze řevnických křemenců libeňského souvrství je stanoven nové faunistické společenstvo s vůdčím elementem brachiopoda *Cilinella svobodai* (HAVLÍČEK) v okrově žlutých pískovcích s podřízenými vložkami slepenců až brekcie. Podloží tvoří černé, slídnaté jílovité břidlice dobrotivského souvrství (dobrotiv) – zakryto. Klasická lokalita Plzeňská Čílina (starý zašlý lom v lese) se nachází sz. od kóty 481,3 m asi 100 m od trati dálničního tělesa D5/E50 a 1000 m jv. od křižovatky silnic na okraji obce Ejpovice. Náleží geografickému okresu Švihovská vrchovina a geografickému podokresu Rokycanská pahorkatina. Z biostratigrafického hlediska náleží k spodní části zóny s *Linochitina ponceti* (cf. FATKA et al. 1998). Lokalita je klasickým

nalezištěm ve spodním berounu synklinály plzeňsko-čílské, již dříve známým a citovaným v pojednáních starších autorů (cf. HOLUB 1909, PURKYNĚ 1909, BOUČEK 1940, HORNÝ 1952, ŠNAJDR 1956 atd.). V novější době se touto tématě zaniklou a především v současnosti málo známou lokalitou stratigraficky ani faunisticky nikdo nezabýval.

Lokalitu původně blíže popsala BOUČEK (1940). Z jeho popisu je zřejmé, že fauna byla nejlépe zastoupena ve vrstvě okrově žlutých pískovců s polohami typu slepenců až brekcie, o celkové mocnosti 40 cm, v nákresu profilu (obr. 1) označena číslem 7. Pro úplnost uvádíme seznam fauny z diskutované vrstvy podané BOUČKEM (1940): *Dalmania socialis proaeva* (BARRANDE), *Cryptolithus ornatus* (STERNBURG), *Zelizkella hawlei* (BARRANDE), *Pionodema redux* (BARRANDE), *Schizocrania* sp., *Conularia consobrina* BARRANDE, *Gastropoda* aj.

Z této polohy pochází většina fosilií uváděných z Plzeňské Čílně (cf. HOLUB 1911, KRAFT 1928). V současné době je poloha č. 7 zcela nepřístupná, zakrytá sutí a zatopená vodou. Nad hladinu „jezírka“ vystupují pouze nadložní kompaktní křemence bez fauny. V blízkém okolí lomu je mnoho starých, zašlých odvalů z předchozích kutacích aktivit. Při rozkrývání haldového materiálu se nacházejí celkem hojně úlomky okrových pískovců s velice bohatou faunou, společně s materiélem pocházejícím z nadložních vrstev původního profilu.

Druhová diverzita trilobitové a ostatních skupin fauny ve žluté vrstvě je celkem nízká. Velice pozoruhodná je zde neprítomnost výskytu illaenidních trilobitů, kteří tvoří na některých lokalitách v řevnických křemencích podstatnou procentuální složku trilobitové fauny (Rumpál u Rokycan,

Obr. 1. Původní vrstevní sled v lomu na Plzeňské Čílině (cf. BOUČEK 1940). a – hliněná sůl s úlomky deskovitých bílých křemenců – 100 cm; 1 – poloha rozrušených deskovitých bílých křemenců – 100 cm; 2 – černé, slídnaté jílovité břidlice – 80 cm; 3 – deskovitě se odlamující vrstvy křemenců – 35 cm; 4 – jemná černá jílovitá břidlice – 2 cm; 5 – bílý kompaktní křemenc v mohutných lavicích bez břidličných závalků a bez fauny – 11 m; 6 – světle šedobílý až zažlutlý křemenc s jílovito-písčitými závalky s bohatou fragmentárně zachovanou faunou – 50 cm; 7 – okrově žluté pískovce cilinellového společenstva s podřízenými polohami slepenců až brekcie – 40 cm. Z původního profilu o mocnosti cca 15 m je v současné době zachována cca jedna třetina celkové mocnosti vrstevního sledu.

Zbiroh nádraží ČD – pahorek Borek, 474 m) atd. Eudominantním trilobitovým taxonem je *Dalmanitina cilinensis* ŠNAJDR, která se zde nachází velice hojně (drcené části exoskeletonů) – izolované pleurony, fragmenty kranidií a pygidii, volné líce a vzácně hypostomy. Mezi dominantně se vyskytující taxony patří na lokalitě *Deanaspis linol* ŠNAJDR a *Ormathops inflatus mirus* ŠNAJDR, který je současně mladším vývojovým descendentem nominotypické subspecie *Ormathops inflatus inflatus* (ŽELÍZKO) z podložního dobrotviského souvrství. S recentní a subrecentní výskytovou dominancí sem nálezejí taxony *Opsimasaphus cf. ingens* (BARRANDE) a *Kloucecia trixi* ŠNAJDR.

Druhová diverzita brachiopodů ve žluté vrstvě je v zásadě omezena pouze na jeden druh artikulátního brachiopoda (hřbetní a břišní misky) *Cilinella svobodai* (HAVLÍČEK), která je navržena jako vůdčí element zdejšího společenstva

v 40 cm mocné poloze č. 7, které je podstatně výrazně faunisticky odlišné od společenstev z nadložních vrstev. *Dalmanitina dux* HAVLÍČEK se zde nevyskytuje, je především vůdčím elementem v biostratigraficky mladších polohách draboviového společenstva řevnických křemenců libeňského souvrství.

Výzkumy lokality v letech 1996–2002: suť, okrově žlutá vrstva (č. 7) – cilinellové společenstvo: hojně *Cilinella svobodai* (HAVLÍČEK), vzácně *Exoconularia consobrina* (BARRANDE), velmi hojně *Dalmanitina cilinensis* ŠNAJDR, hojně *Selenopeltis buchi haglasta* ŠNAJDR a *Ormathops inflatus mirus* ŠNAJDR, běžně *Colpocoryphe grandis grandis* (ŠNAJDR), velmi hojně *Deanaspis linol* ŠNAJDR, velmi vzácně *Opsimasaphus cf. ingens* (BARRANDE) a *Kloucecia trixi* ŠNAJDR. Reprezentanti jiných fosilních organismů – cystoidi, gastropodi, ostrakodi, konulárie, lilijice, inartikulátní brachiopodi – se vyskytují velice sporadicky a prakticky tvoří nepodstatnou minoritní část zdejšího celkem taxonomicky chudého společenstva.

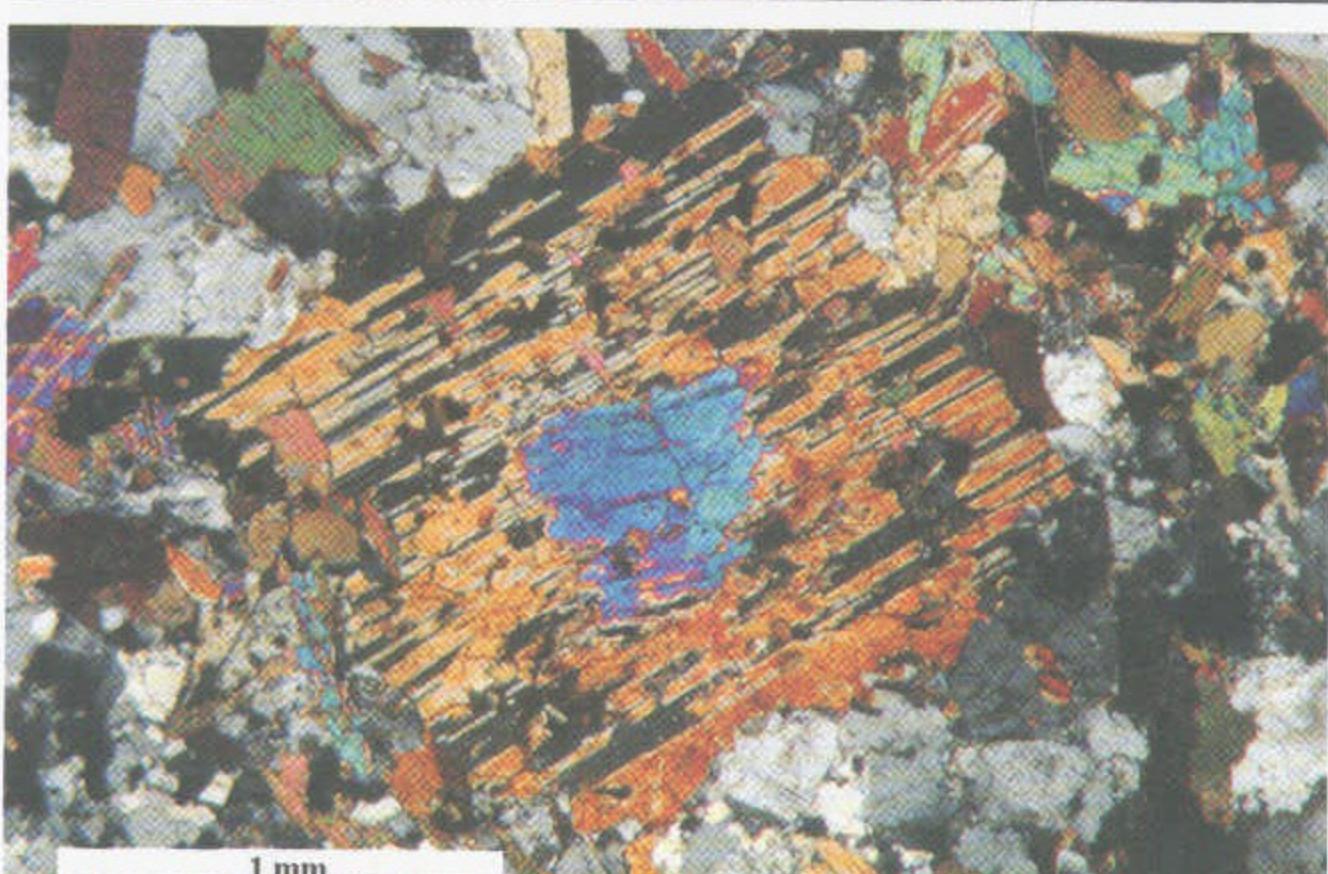
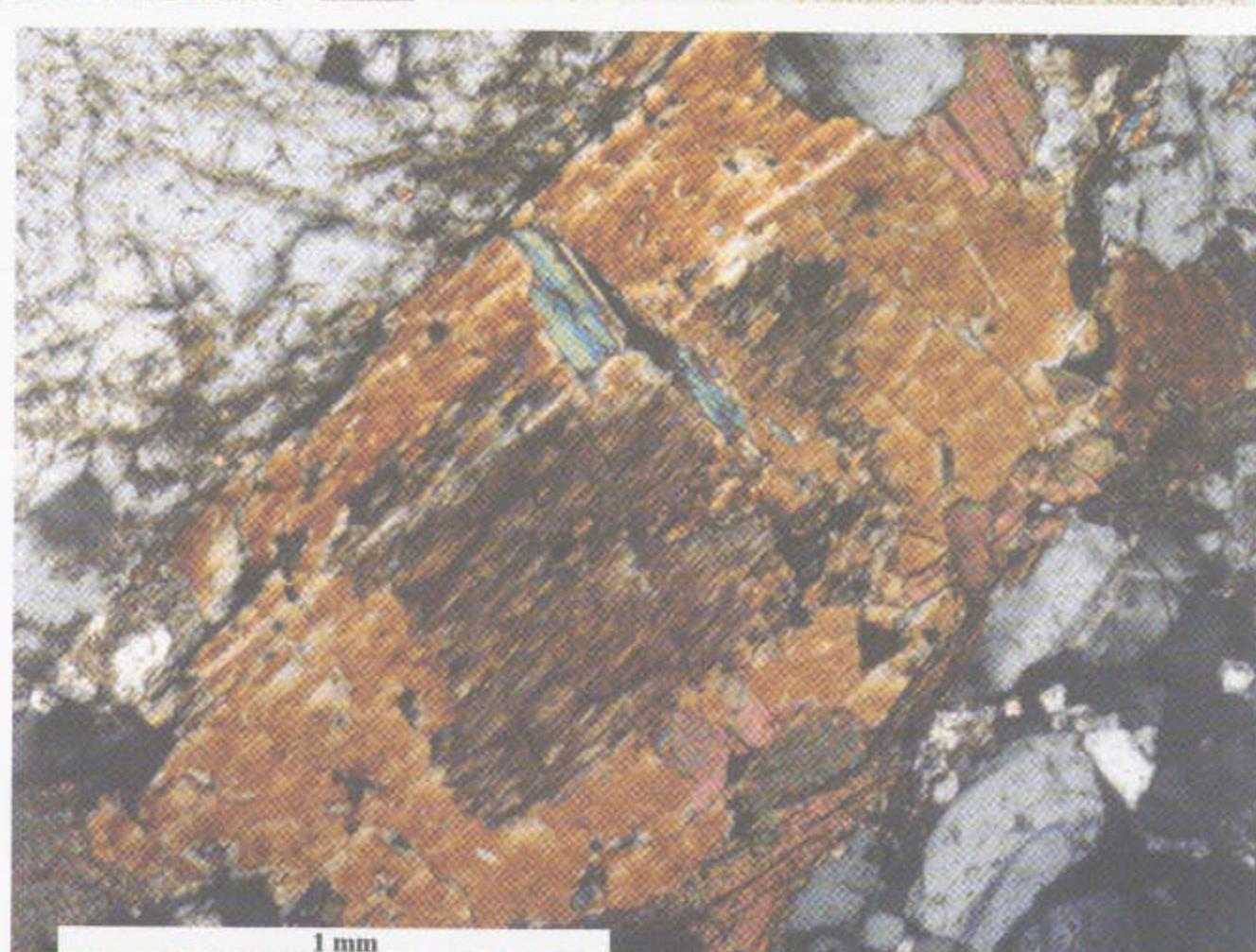
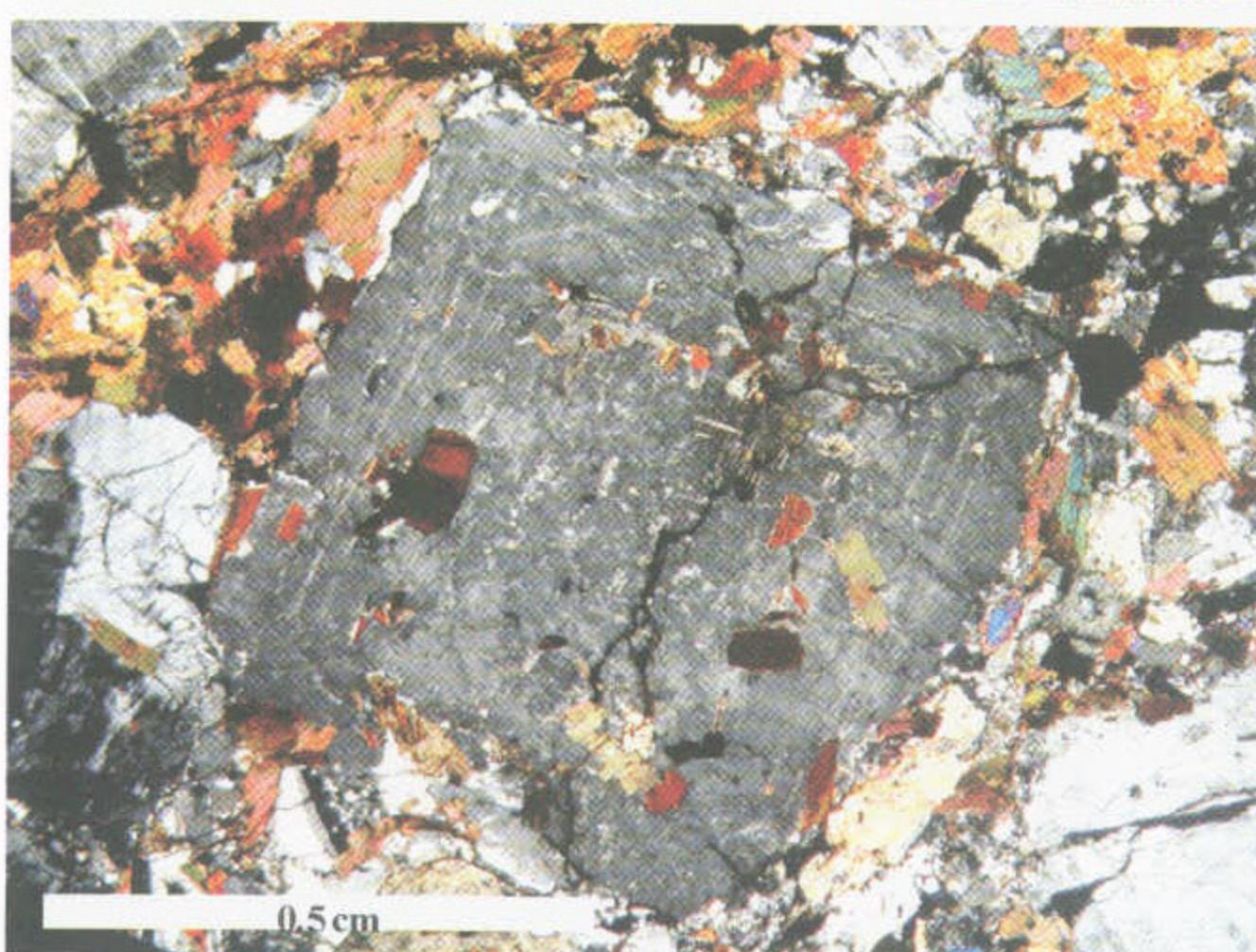
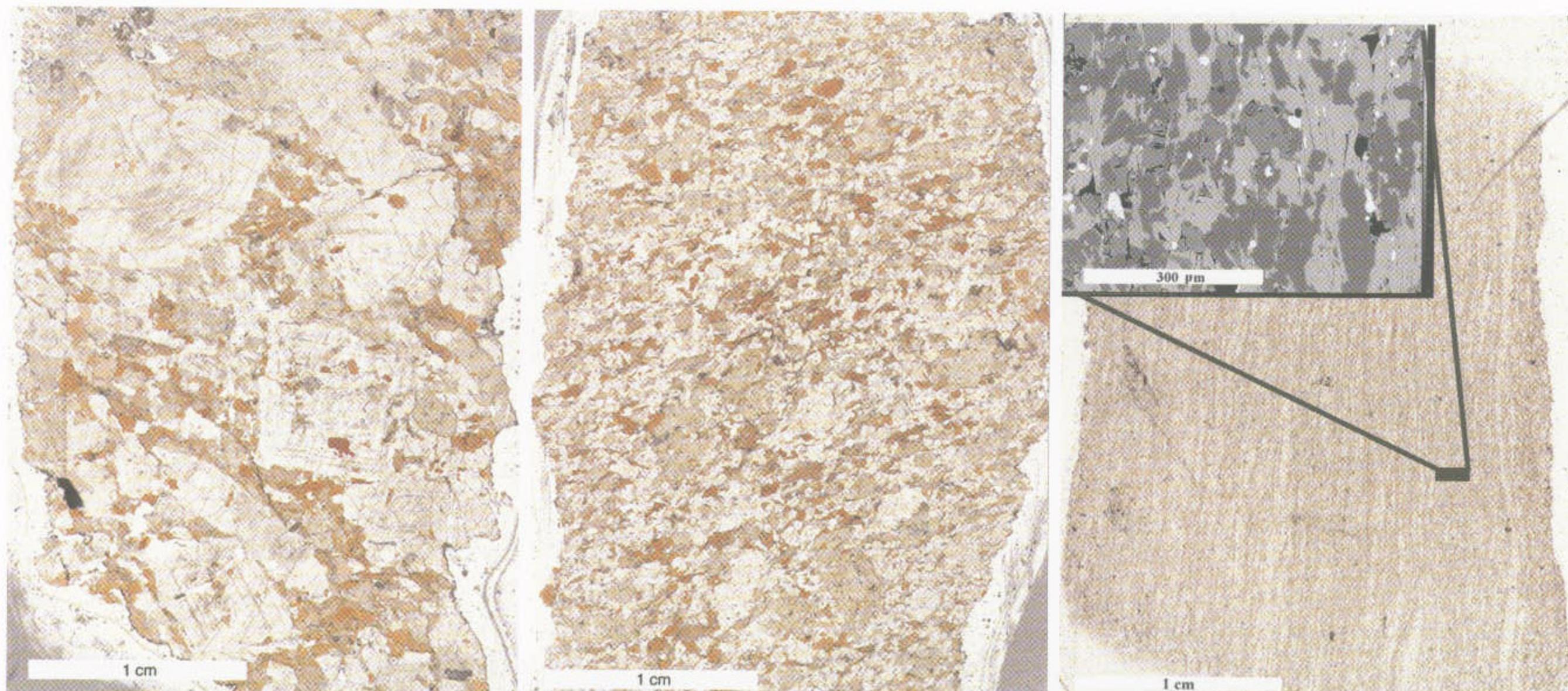
V různorodém materiálu z jednoho těženého odvalu jsem nalezl šedobílé, zažlutlé křemence, pocházející pravděpodobně z nadložní vrstvy č. 6, které poskytly hojnou, ale velmi fragmentární faunu, především druh *Dalmanitina cilinensis* ŠNAJDR (velmi hojně) a jediný unikátní nález kompletního pygidia *Ectillaenus(?) cf. holubi* (ŠNAJDR).

Přes stávající situaci na lokalitě Plzeňská Čílina, která je v současnosti již značně zašlá, je stále možno sbírat nový dokladový fosilní materiál a to pouze v sutí starých haldových odvalů.

Literatura

- BOUČEK, B. (1940): Příspěvek k poznání ordoviku synklinálny plzeňsko-čílinské. – Zpr. Geol. Úst. Čechy Mor., 16, 4, 145–157. Praha.
 FATKA, O. – KRAFT, J. – KRAFT, P. (1998): Výskyt některých „baltických“ graptolitů a společenstva mikrofossilií v oblasti peri-Gondwany. – Zpr. geol. Výzk. v Roce 1997, 80–83. Praha.
 HOLUB, K. (1909): Okolí Rokycan v paleontologii. – Brdský Kraj, I, 6, 111–118. Rokycany.
 HOLUB, K. (1911): Něco o zkamenělinách čílinského křemence. – Brdský Kraj, III, 106–110. Rokycany.
 HORNÝ, R. (1952): Nález fauny v křemencích drabovských – d (Llandeil) na vrchu Rumpál u Sklenné Hutě. – Věst. Ústř. Úst. geol., 27, 71–75. Praha.
 KRAFT, V. (1928): Geologické poměry Rokycanska. – Rokycany.
 PURKYNĚ, C. (1909): Nástin geologických poměrů okolí Klabavy. – Brdský Kraj, I, 6, 183–189. Rokycany.
 ŠNAJDR, M. (1956): Trilobiti drabovských a letenských vrstev českého ordoviku. – Sbor. Ústř. Úst. geol., 22, 477–533. Praha.

Fotografie je v příloze III

1. Mikrostrukturní obraz magmatické stavby porfyrické variety durbachitu Knížecího stolce (vyrostlice K-živce a plagioklasu, dále amfibol a biotit). Sken výbrusu.
2. Mikrostrukturní obraz silné magmatické stavby jemnozrnné variety durbachitu Knížecího stolce (minerální agregáty K-živce, plagioklasu, biotitu, amfibolu s relikty klinopyroxenu). Sken výbrusu.
3. Mikrostrukturní obraz intenzivní výšeteplotní subsolidové deformace jemnozrnné variety durbachitu Knížecího stolce (mylonit). Sken výbrusu a snímek detailu v BSE.
4. Porfyrická varieta durbachitu Knížecího stolce – detail zonální porfyrické vyrostlice K-živce s inkluzem agregátu biotitu, plagioklasu a akcesorií (mikrofoto, x nikoly).
5. Jemnozrnná varieta durbachitu Knížecího stolce – detail zdvojčatělého agregátu amfibolu s reliktem klinopyroxenu (mikrofoto, x nikoly).
6. Jemnozrnná varieta durbachitu Knížecího stolce – detail lamelovaného agregátu amfibolu s reliktem Mg bohatšího amfibolu (mikrofoto, x nikoly).

1	2	3
4	5	
6		

K článku J. Pertoldové a K. Verner na str. 34

Téměř zaniklý starý lom v masivních řevnických křemencích na sz. úpatí Plzeňské Čílny. Původní klasická lokalita plzeňecko-čílské synklinály s bohatou, ale druhově chudou faunou spodního berounu. Stav z roku 2000.

K článku J. K. Moravce na str. 87